

Arja Juvonen ps ym.

Lakialoite laiksi saattohoidosta

Eduskunnalle

Tässä lakialoitteessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki saattohoidosta. Tällä lakialoitteella nostettaisiin lain tasolle Valtakunnallisen terveydenhuollon eettisen neuvottelukunnan (Etene) laatimat saattohoitosuosituksat vuodelta 2003 (<http://etene.fi/documents/1429646/1559090/Ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+raportti+saattohoidosta.pdf/4ca4d3d8-90a7-429e-8ba4-4e1bcfa2d75a>). Lakiin kirjattaisiin eettisesti hyvän hoidon kulmakivet, turvattaisiin hyvän hoidon toteutuminen kuolevalle potilaalle ja potilaan oikeus valita saattohoitopaikka. Laissa ei säädettäisi lapsen (alle 18-vuotiaan) saattohoidosta, vaan tästä säädettäisiin erikseen.

Nykyisillä saattohoitosuosituksilla ja suunnitelmilla on tärkeä merkitys saattohoidon kannalta. Saattohoitoa koskevaa sääntelyä on myös eri laeissa. Esimerkiksi perustuslain (731/1999) mukaan ketään ei saa kohdella ihmisarvoa loukkaavasti (PeL 7.2 §) ja julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen (22 §). Lisäksi perustuslakiin on kirjattu syrjintäkielto (PeL 6.2 §). Terveydenhuoltolaki (1326/2010) velvoittaa kunnan järjestämisvastuuseen kuuluvan terveydenhuollon toteuttamiseen. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) sääntelee oikeudesta hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon ja siihen liittyvään kohteluun ja hoitoon pääsystä.

Hyvään saattohoitoon kuuluvat edellytykset ovat monenlaiset. Esimerkiksi saattohoidon aloittamiseksi päätös saattohoidosta pitäisi tehdä yhteisymmärryksessä potilaan kanssa. Saattohoidossa tulisi lievittää kärsimystä ja lisätä hyvinvointia. Huonolla oireiden ja muun kärsimyksen hoidolla usein myös heikennetään potilaan mahdollisuuksia autonomiseen päätöksentekoon. Potilaalla tulee olla myös mahdollisuus psykologiseen ja hengelliseen tukeen, jotka kuuluisivat saattohoitoa toteuttavien yksiköiden valmiuksiin. Potilaan tulisi saada kuolla mahdollisimman turvallisesti kokemassaan paikassa ja valmistautua rauhassa kuolemaansa ilman pelkoja ja huolta läheisten selviytymisestä.

Saattohoitoon myös liittyy muita tärkeitä edellytyksiä. Saattohoidon tulisi olla hyvinvointivaltioon kuuluvana subjektiivinen oikeus, nykyisin pehmeämpien normien varassa olevien saattohoitopaikkojen riittävän määrän tulisi olla kirjattu lakiin ja myös saattohoitohenkilöstön ammatillinen osaaminen tulisi varmistaa.

Tällaiset edellytykset ovat ajankohtaisia etupäässä sote-uudistuksen vuoksi. Ennen kaikkea kuitenkin ne ovat olennaisia siksi, että lainsäädäntö ja pehmeämmät ohjauskeinot yhdessä eivätkin

Lakialoite LA 73/2017 vp

kyisellään pysty turvaamaan hyvää saattohoitoa jokaiselle sitä tarvitsevalle. Saattohoidon järjestämisessä ja osaamisessa on vaihtelua eri puolilla Suomea, samaten saattohoitoa tarvitsevia on enemmän kuin saattohoitopaikkoja. Terveysthuollon taloudellisten resurssien heikentyminen ja yleinen yhteiskunnallinen eriarvoistuminen voi lisäksi vaarantaa hoidon oikeudenmukaisen saatavuuden.

Nykytilan korjaamiseksi tarvitaan laki, jossa määritellään hyvän saattohoidon edellytykset. Laki takaisi hyvän hoidon saatavuuden jokaiselle saattohoitoa tarvitsevalle koko Suomessa. Laki on tarkoitettu tulevan voimaan mahdollisimman pikaisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

saattohoidosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan saattohoidon järjestämiseen. Tätä lakia ei sovelleta alle 18-vuotiaan saattohoidon järjestämiseen.

2 §

Oikeus hyvään ja inhimilliseen hoitoon

Tässä laissa säädetään jokaisen oikeudesta hyvään ja inhimilliseen hoitoon myös silloin, kun parantavaa hoitoa ei ole olemassa. Hyvä saattohoito kuuluu kaikille kuoleville potilaille riippumatta heidän sairautensa diagnoosista.

3 §

Potilaan itsemääräämisoikeus

Potilaan itsemääräämisoikeutta on kunnioitettava saattohoidossa. Potilaan hoitotahdosta voidaan poiketa vain silloin, kun voidaan perustellusti olettaa potilaan muuttaneen tahtoaan hoitonsa suhteen.

Lakialoite LA 73/2017 vp

4 §

Saattohoitopäätös ja hoitosuunnitelma

Saattohoitopäätöksen ja hoitosuunnitelman on perustuttava yhteisymmärrykseen potilaan ja häntä hoitavien henkilöiden välillä.

5 §

Hoidon jatkuvuus

Hoidon jatkuvuus on varmistettava potilaan hoidon tavoitteiden muuttuessa ja potilaan siirtyessä yksiköstä toiseen.

Siirryttäessä parantavasta hoidosta palliatiiviseen tai saattohoitoon on tehtävä suunnitelma ja kirjattava suunnitelma potilaan asiakirjoihin. Suunnitelman tulee olla kaikkien hoitoon osallistuvien käytettävissä.

Potilasasiakirjoissa tulee käyttää selkeitä ja terveydenhuollossa hyväksyttyjä ilmaisuja.

6 §

Saattohoitoa toteuttavien yksiköiden valmius

Saattohoitoa toteuttavilla yksiköillä tulee olla valmiudet toteuttaa saattohoitopotilaille tehty hoitosuunnitelma. Hyviin valmiuksiin kuuluvat riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöresurssit, ammattitaito sekä sopivat välineet, joilla hoito voidaan toteuttaa inhimillisesti ja turvallisesti. Hyviin valmiuksiin kuuluu myös psykologisen ja hengellisen tuen järjestäminen potilaalle hänen niin halutessaan.

7 §

Potilaan oikeus valita saattohoitopaikka

Potilaalla on oikeus valita saattohoitopaikka. Potilaalla tulee olla mahdollisuus olla läheistensä läheisyydessä niin halutessaan.

8 §

Henkilöt, jotka eivät ole kelpoisia päättämään hoidostaan, ja saattohoitopotilaiden lähiomaiset

Henkilöihin, jotka eivät ole kelpoisia päättämään hoidostaan, on kiinnitettävä erityistä huomiota saattohoitopotilaina. Saattohoidossa on kiinnitettävä huomiota myös saattohoitopotilaiden lähiomaisiin.

Lakialoite LA 73/2017 vp

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 24.10.2017

Arja Juvonen ps
Juho Eerola ps
Teuvo Hakkarainen ps
Laura Huhtasaari ps
Olli Immonen ps
Toimi Kankaanniemi ps
Rami Lehto ps
Jani Mäkelä ps
Jari Ronkainen ps
Ville Vähämäki ps
Leena Meri ps
Tom Packalén ps
Ritva Elomaa ps
Mika Niikko ps
Mika Raatikainen ps
Ville Tavio ps